

vort Skolevæsens Fornyelse; hvis der var et fælles pædagogisk Grundsyn, der i Øjeblikket prægede Debatten om Skolevæsenet, kunde jeg forstaa det. Vi staar jo i Virkeligheden her overfor Ønsket om at nyskabe det hele, i alt Fald overfor en Grundforbedring lige fra de laveste til de højeste Dele af vort Skolevæsen. Men i saa Henseende kan jeg sige, som Ministeren sagde med Hensyn til disse 150 000 unge, der gik for Lud og koldt Vand, at det er endnu vigtigere, at de faar Paavirkning end Undervisning. Der er dog noget, som er sikkert, og som ogsaa er fremhævet af den ærede første Taler i Dag, at det pædagogiske, den virkelig aandelige Paavirkning af de unge, er dog til syvende og sidst Skolens vigtigste Sag. Om Kundskabsmeddelelsen kan der ogsaa være mange Dissenser; men disse Spørgsmaal bliver man dog langt lettere enig om. Men Grundlaget, Ballasten for hele vort Skolevæsen, er den pædagogiske Betragtning, Helhedsbetragtningen af Skolen, og er man her klar paa, paa hvilken Maade man vil lægge det til Rette, saaledes at Skolevæsenet bliver et virkeligt Opdragelsesvæsen, saaledes at der eksisterer et Grundsyn igennem det hele, naar det hele skal nyordnes fra Grunden?

Man drøfter som bekendt stadig — ja, det er saamænd ikke længere siden end i Gaar, der var averteret et Foredrag af Professor Lehmann fra Lund derom — Spørgsmaalet: Skolen og Karakterdannelsen, og man har paa Masser af Møder drøftet Spørgsmaalet om at finde et Midtpunktsfag for Skolevæsenet herhjemme, som kunde give Skolen det Helhedspræg, der trænges til. Og det er en Sag, som for Øjeblikket drøftes meget alvorligt ikke blot herhjemme, men overalt i Verden: hvor har man det, som er i Stand til at give Skolen den Karakter af et moralsk Opdragelsessted, som savnes, saaledes som Udviklingen er foregaaet i den nyeste Tid? Vi ved alle, at der hos os ligesom i Udlandet er en stor Mængde, der mener, at Skolen bør sekulariseres, at man maa forkaste Kristendommen som det bærende Grundlag for Skolens pædagogiske Side, og som har i alt Fald en overdreven Tro paa, at man paa anden Maade kan erstatte det, som hidtil Kristendommen har ydet som Grundlag for Skolevæsenet. Det er blevet fremhævet af den sidste Taler, at Meningen ikke var her paa nogen Maade at ville angribe Religionsundervisningen i Skolen i og for sig. Jeg maa dog sige, at jeg nu gennem ad-

skillige Aar har deltaget i mange Møder og staaet overfor Repræsentanter for det Parti, han tilhører, som i udpræget Grad netop var Talsmænd for dette Partis Skoleideer. Og at det dog er bekendt, at der herhjemme i lang Tid har været Bestræbelser fremme for at sekularisere Skolen, saaledes som jeg udtrykte det før, for at erstatte det pædagogiske Grundlag for Karakterdannelsen, som Religionsundervisningen afgiver i vore Skoler, med, hvad man kalder en human Moralbelæring eller med en almen religiøs Paavirkning. Man kan ikke være blind for, at saadanne Røster sikkert ogsaa vil komme frem og blive hørt i Anledning af det Hovedspørgsmaal, vi her staar overfor, den grundige Fornyelse af vort Skolevæsen.

Man maa altsaa være klar over, at man vil komme til at staa overfor dette Spørgsmaal om Fornyelsen af Skolens pædagogiske Grundlag gennem en saadan human Moralundervisning eller gennem en almen religiøs Undervisning. Den Gang Professor Kroman udgav sin i høj Grad betydningsfulde Bog om Maal og Midler for vort højere Skolevæsen, indledede han en helt ny Periode for vor Latinskoles Udvikling, som vi endnu den Dag i Dag staar i. Det var ejendommeligt for denne Bog, at den helt igennem ignorerede Kristendommens Betydning i pædagogisk Henseende for Skolen. Der var, ligesom hos den ærede sidste Taler, ikke paa nogen Maade Tale om noget Angreb paa Kristendommen eller Religionsundervisningen; den blev jo ogsaa bestaaende i den lærde Skole, i meget forkrøblet Skikkelse som bekendt; men det, der var det vigtige, var, at Grundsynet for den lærde Skole var lagt om, saaledes at det, man betragtede som Skolens Maal, var at bringe Eleverne i Forbindelse med den humane Kultur. Den drøfter i høj Grad netop det, vi kan kalde det pædagogiske Problem i egentlig Forstand ved Siden af Kundskabsmeddelelsen. Og der taltes om Nødvendigheden af, at Skolen maa have et samlende Fag, et Grundfag, netop for at den ikke skal falde i Stumper og Stykker, som den i Virkeligheden i mange Maader gør, navnlig den lærde Skole, ved Ophobningen af de mange forskellige Kundskabsfag. Men det mærkelige var, at skønt der paa den Maade taltes netop om dette som det vigtigste Maal i pædagogisk Henseende, blev Resultatet af denne Bog og dens Paavirkning af den lærde Skole, at vi fik en Kundskabs-skole uden et samlende Fag og uden et samlet aandeligt Præg, en Skole, der